

Večernik

Leto VI. (XIII.), štev. 4

Maribor, četrtek 7. januarja 1932

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. ur.
Račun pri poštnem črk. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno prejemati v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaš po tarifu
Oglaš sprejema tudi oglašni oddelok »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Smrt francoskega vojnega ministra

ANDRÉ MAGINOT, IDEJNI OČE NAČRTOV ZA UTRDITEV FRANCO-SKIH MEJ, PODLEGEL BOLENIJU NA JETRIH. POSLEDICE MAGINOTOVE SMRTI. — SEJA MINISTRskega SVETA.

PARIZ, 7. jan. Vojni minister André Maginot, ki je po Božiču obohel na jetrih, je danes ponoči po kratki agoniji umrl. Pripadal je skrajni desnici ter je bil v obeh vladah Tardieua in tudi v zadnjem kabinetu Lavalove ves čas minister za vojne zadeve. Maginot je bil idejni oče vseh načrtov za izvedbo utrdb francoskih vzhodnih meja. Dosegel je 55. leto starosti.

PARIZ, 7. jan. Listi posvečajo dalje še in krajše članke pokojnemu vojnemu ministru Maginotu, katerega smrt smatrajo v sedanjem trenutku za važen zgodovinski dogodek v francoski politiki. Splošno se naglašajo tudi njegove izredno velike zasluge za varnost republike. Pariška vlada je prejela od bivših zaveznikov celo vrsto sožalnih brzojavk. Posebno številni so izrazi sožalja voditeljev zavezniških armad.

PARIZ, 7. jan. Smrt vojnega ministra Maginota bo povzročila najbrže dalekosežne notranjepolitične izpremembe. Zdi se, da bo Laval prisiljen rekonstruirati svojo vladu. Poleg tega poroča »Matin«, da se Briand zaradi slabega zdravstvenega stanja ne bo mogel udeležiti konference v Lozani.

Danes dopoldne se je zaradi vsega tega v Elyseju sestel ministrski svet pod predsedstvom predsednika republike, da razpravlja o eventuelni rekonstrukciji. Kakor se doznavo, bo vodil francosko delegacijo v Lozano finančni minister Flandin.

PARIZ, 7. jan. »Matin« poroča, da so utrjevalna dela na severno-vzhodni, južni in južnovzhodni francoski meji, ki so se po iniciativi pokojnega vojnega ministra Maginota pričela l. 1930., že skoro docela dovršena, ničesar se pa še do danes ni storilo za utrjevanje severne meje. Ker je nemogoče pustiti brez obrambnih utrdb ozemlje, ki krije štiri petine vsega francoskega premoga in na katerem sta dve tretjini industrijskih podjetij, je neobhodno potrebno, da se čimprej tako zavaruje, kakor so se ostale francoske meje. Za časa svetovne vojne je bilo na severu opustošenih 200.000 ha zemljišča in nastala škoda je znašala 61 milijard frankov, dočim je bilo na vzhodu opustošenih le 80.000 ha v iznosu 20 milijard frankov škode. Maginot je pripravljal tudi to utrjevanje, a pred izvedbo ga je doletela nenadna smrt.

Vzroki pomanjkanja denarja

DENAR V NOGAVICAH NI VEDNO VAREN.

NOVI SAD, 7. jan. Pri izmenjavi ti-sočinarskih bankovcev se je ponekod pokazalo, koliko denarja imajo ljudje »naloženega« v nogavicah. Neki veleposelnik je prinesel v tukajšnjo podružnico Narodne banke 5000 ti-sočinarskih bankovcev, kar odgovarja

skupni vsoti pet milijonov dinarjev. Neki industrijalec, ki je šele nedavno znižal mezde svojim delavcem in ki je tudi sicer tožil o »križi«, je prinesel 500 lepih tisočakov. Pri Cantavirju pa so nekemu petičnemu kmetiču zgrizle podgane celih 50 jurčkov.

ANGLEŽI ZASEDLI INDIJSKO KONGRESNO PALAČO.

BOMBAY, 7. januarja. Pod zaščito redarstva je bila včeraj na poslopiu indijskega nacionalnega kongresa razvešana državna zastava Velike Britanije. To je znak, da je vlada zasedla palačo. Pred zasedbo so bili aretirani nadaljnji štirje člani kongresnega vodstva. Število v Bombayu aretiranih znaša doslej 40 in med njimi je tudi 9 žensk. Redarstvo preiskuje taborišča kongresistov v mestni okolici.

Po njihovem mnenju se s kompromisi sedanje stanje ne bo moglo rešiti, kajti svet se z naglimi koraki bliža popolnemu prevratu, velikemu obračunu z vsem, kar se je preživelo. Če Brüning in njegovi tega ne bodo hoteli razumeti in se ne bodo hoteli pravočasno umakniti, potem je revolucija in državljanska vojna v Nemčiji neizogibna.

V aprilu bodo nove volitve v pruski deželni zbor, in nacionalni socialisti so prepričani, da bodo tako porastli, da jim bo mogoče preko Prusije zrušiti takozvano weimarsko koalicijo. Če se vlada ne bo hotela odločiti, da jih vse pobije s strojnimi, potem se bo morala vdati in sprejeti njihove zahteve: dati jim mesto državnega kancelarja in vsa važnejša ministrstva. Njihov namen pa je, osvojiti si tudi mesto predsednika republike.

ITALIJANSKA DELEGACIJA ZA RAZOROŽITVENO KONFERENCO.

RIM, 7. januarja. Italijansko delegacijo za razorožitveno konferenco bodo tvorili: minister za zunanje zadeve Grandi, minister za vojsko general Giazera, minister za mornarico admiral Siriani, minister za letalstvo Balbo ter več senatorjev in državnih poslancev. Razen tega ji bodo pridruženi tudi številni strokovnjaki za poedine panoge in vrste orožja.

Hitler sam najbrže ne bo kandidiral, pač pa kdo drugi, ki uživa njegovo zaupanje. Prav dobro se namreč zavedajo, da jim vsak dan stiska privaja nove tisoče pristavev in vsak mesec svetovne zmede daje nov razmah in zagotovo zmage. Sistema, po katerem hočejo vladati in reševati Nemčijo, ne razglašajo, vsaj ne v podrobnostih, zatrjujejo pa, da se vlade in odgovornosti prav nič ne bojijo. V zunanji politiki zapadu ne zaupajo in so uverjeni, da s francoskimi in ostalimi kapitalisti ni mogoče nikakršno sporazumno sodelovanje. So proti kompromisom, reparacijam in zapostavljanju Nemčije pri enakovrednem soodločevanju v Evropi in na svetu. Trditvam režima, da bo svet razumel in upošteval nemško bedo in Nemčiji prizanesel, se ironično smejejo. Na Avstrijo se zaenkrat ne ve-

NOVA HOOVERJEVA POSLANICA.

WASHINGTON, 7. januarja. Zaradi katastrofalnega padanja »prosperity«, ki je povzročil popoln zastoj izvoza ameriškega blaga v Evropo, je naslovil predsednik Hoover na kongres poslanico, v kateri naglašajo potrebo po nujnih zaslihih ukrepih. Hoover zatrjuje, da si Zedinjene države Severne Amerike zamorejo pač tudi same pomagati, vendar pa niso na svetu same in stiska drugih ni zanje nikakršno tolažilo. Predsednik zahteva v prvi vrsti znižanje produkcijskih stroškov v industriji itd.

REPARACIJSKA KONFERENCA BO ŠTELA 300 DELEGATOV.

LOZANA, 7. januarja. Reparacijska konferenca bo zborovala v tukajšnjem gradu. Računa se, da se je bo udeležilo 300 delegatov.

NOVI KRVAVI SPOPADI V ŠPANIJI.

MADRID, 7. jan. Po vesteh iz Arnedo se se v severni Španiji zopet spopadli delavci in policija. Policija je bila primorana seči po orožju. Ob tej priliki je bilo ubitih 6 oseb, 4 ženske in 2 moška, ranjenih pa 16.

STRAHOVIT ORKAN V NIZOZEMSKI INDIJI.

BATAVIA, 7. jan. V nizozemski Indiji besni strahovit orkan. Prekinjen je ves promet in potrgane so vse brzojavne in telefonske zveze z otokoma Bali in Lombok.

V DUBROVNIKU SE KOPAJO.

DUBROVNIK, 7. januarja. Že nekaj dni je v Dubrovniku toplo solčno vreme, tako da se nekateri prosto kopljejo v morju. Včeraj je prispel semkaj tudi prvi angleški turistični parobrod »Vulcania«.

POSLANIK DUŠIĆ V SARAJEVU.

SARAJEVO, 7. januarja. Včeraj popoldne je prispel semkaj novoimenovani opomočeni minister in izredni poslanik v Budimpešti, pesnik in pisatelj Jovan Dušić. V Sarajevu bo ostal tri dni kot gost bivšega ministra dr. Vlade Andrića.

Kdor hoče svež in zdrav ostati, naj popije en-do dvakrat na teden pred zajtrkom kozarec naravne »Franz Josefove« grenčice. Zdravniška poročila iz bolnišnic svedočijo, da radi pijejo »Franz Josefovo« vodo, zlasti bolni na črevesju, ledvicah, jetrih in žolču, ker brez neprijetnih občutkov in posledic promptno odvaža. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specialistijskih trgovinah.

Zejo in zatrjujejo najodločneje, da se harkinskih metod dr. Pfrimerja nikoli ne bodo posluževali in tudi legitimističnim ciljem ne bodo služili. Avstrija je zanje »postransko bojišče za splošni prevrat, kateremu more slediti le dvoje: vlada nacionalnih socialistov ali pa »sultana rdečega islama, ki preži na vzhodu« — boljševizma. Poslednjemu se lahko postavi v bari samo nacionalizem in nobena druga sila. Kakor pa je danes vsej nemški republikanski demokraciji parola: Brüning, tako je nacionalnim socialistom parola: Hitler!

Kdo ima prav in kdo bo zmagal — bo pokazala že najbližja bodočnost.

Daru'ite za pomožno akcijo!

Brüning in Hitler

Dunajska »Neue Freie Presse« je objavila v svoji novoletni jutranji izdaji zanimiv razgovor o stališču pristavev Brüninga in Hitlerja v Nemčiji, iz katerega posnemamo v informacijo naše javnosti nekatere osnovne misli.

Pristaši sedanjega kancelarja dr. Brüninga se v polni meri zavedajo vseh težkoč današnjih dni in so globoko prepričani, da ni več mogoče hoditi po utrti poti stare tradicije, zato so tudi segli po zadnjih zaslihih odredbah, ki sicer niso docela v skladu s principi demokracije, osnovani centruma in sploh vse vlade. Sedanji svet je postavljen na glavo, a ta glava naj bi bila država, od katere pričakujejo in zahtevajo državljani samih čudežev. Država naj bi zvišala in znižala obrestno mero, pocenila in podražila živila, stanarine, blago itd., ter storila vsakomur tisto, kar si želi. Da je to nemogoče, uče nihče slišati. Od tu izvira glavno naraščanje nezadovoljstva, katero podpihujejo še radikalni nacionalisti in levičarji, obljublajoč neodgovorno vse mogoče, česar, če bi prišli na vlado, sami nikoli ne bi mogli izpolniti.

Zaradi tega se nemška sredina brani na vse načine proti ekstremistični demagogiji in je pripravljena storiti vse, da prepreči temni melementom prevzem državne oblasti. Tak eksperiment bi bedo in nesrečo nemškega naroda še bolj povečal in ga privedel do katastrofe. Njeno trdno prepričanje je, da znajo nacionalni socialisti in komunisti le podirati, nikakor pa ne tudi graditi. Da se najde izhod iz sedanjega stanja, je neobhodno potreben svoboden parlament, ki urejuje vsa javna vprašanja trezno in tako, da pomaga na levo in na desno, ne le na eno samo stran. Vse to pa morajo izvesti samo trezni, umerjeni ljudje, kakor so Brüning, Hindenburg, Gröner in ostali državni republikanske demokracije.

Isto stališče je tudi v zunanji politiki neobhodno potrebno, edino mogoče in koristno. Nemčija se ne more in ne sme postaviti na robu vsemu svetu ali se izločiti iz njega. Povezana je z milijoni vezi z ostalimi državami Evrope in vsega sveta. Z upniki in nekdanjimi sovražniki se mora najti sporazum in kompromis. Nemčija hoče storiti vse, da izpolni v maksimalni meri svoje dolžnosti in obveznosti, če pa tega absolutno ne bo mogla, bo odkrito povedala in je prepričana, da jo bodo v Parizu, Londonu in drugod tudi razumeli. Zato se Brüningova vlada prostovoljno ne bo umaknila, pripravljena pa je sprejeti v svojo sredo tudi Hitlerjevo skupino, če se izjavi za stvarno in lojalno delo.

Pristaši Hitlerja, nacionalni socialisti, pa so nasprotno prepričani, da so politične maksime Brüninga in sedanjega nemškega režima zastarele. Voditelji režima so zanje gnijoloča preteklost, ki mladini ne more ničesar pametnega več povedati.

Meščanom Maribora!

Kakor je bilo v časopisu že objavljeno, zbirajo člani okrajnih odborov Pomožne akcije za siromašne sloje mesta Maribora prispevke po določenih jim ulicah. Nabiralci in nabiralke poročajo, da jih nekateri meščani sprejemajo zelo neprijazno, med njimi zelo premožne osebe, ki prispevajo komaj po 5 do 10 dinarjev, kar naravno kvarno upliva na vse ostale, ki bi bili sicer pripravljeni več prispevati. Mestno načelstvo ponovno apelira na meščanstvo, da se zave resnosti položaja in da ne odklanja požrtvovalnih članov okrajnih odborov Pomožne akcije, ki ta teden zaključujejo zbirko. — Z ozirom na veliko bodo so potrebna ogromna denarna sredstva, saj stane prehrana po današnjem stanju 75.000 Din na mesec.

Mestni načelnik dr. Lipold s. r.

Pomožna akcija za siromašne sloje Maribora

Zgledj drugih jugoslovanskih mest.

Zaradi splošnega razvoja v zadnjih letih, je gospodarska kriza naš Maribor mnogo težje prizadela, kakor večino drugih večjih mest v Jugoslaviji. Mimo tega moramo vpoštevati tudi to, da leži naše mesto sredi razmeroma revne okolice. Vse severno in zahodno Dravsko polje je poseljeno s skoraj samimi malimi posestniki in kočarji, ki jih lastna zemlja ne more rediti; po Slovenskih goricah so pa najštevilnejši element viničarji, ki so primorani pošiljati presežek svojih otrok v mesto.

Potreba po odpomoči je tedaj v Mariboru zelo nujna, in dasi so dosednji re-

zultati zbiranja prispevkov v denariu in v blagu dokaj dobri, še vedno daleč zaostajajo za uspehi sličnih akcij drugod. Tako so n. pr. v Osijeku zbrali za Pomožno akcijo že v treh tednih preko 300.000 Din in velike količine živil ter drugega blaga. Zbirke po vojvodinskih mestih so v enakem času dosegle od 250 do 500 tisoč dinarjev, one v Zagrebu in drugih večjih mestih pa še veliko več.

Ravnajmo se tedaj tudi mi po zgledih teh mest in storimo svojo dolžnost. Obvarujmo se žalostnega slovesa, da smo najmanj socialno čuteči meščani v kraljevini Jugoslaviji!

Pravoslavni badnjak.

Slovesno, kakor vsako leto, praznujejo tudi letos naši pravoslavni bratje svoj Božič. Včeraj je prota Trbojevič opravil svečane obrede blagoslovitve badnjaka. Po blagoslovitvi je imel na zbrane vernike globoko zasnovan cerkveni nagovor. Prevoz badnjaka v razne vojašnice, ki so ga peljali na okrašenem vozu, je vzbujal veliko pozornost. Kmalu popoldne so se jeli na Glavnem trgu zbirati ljudje, kjer so čakali na spreved, ki je krenil izpred vojašnice kralja Petra v mesto z godbo na čelu. Obhoda se je udeležilo lepo število častnikov tukajšnje garnizije na konjih, vojaštvo in častniške ter civilne pravoslavne rodbine v avtomobilih in v kočijah. Po sprevedu so bile po vojašnicah tradicionalne božične zabave.

Okrožno sodišče

v Mariboru je imenovalo veterinarskega nadsvetnika g. Huga Hinterlechnerja za stalnega sodnega izvedenca v veterinarski stroki. Čestitamo!

Predavanje o prometnem davku.

Gremij trgovcev v Mariboru opozarja svoje člane na predavanje višjega finančnega svetnika g. Mozetizha iz Ljubljane, ki bo jutri, v petek, dne 8. t. m. ob 20. uri v Gambrinovi dvorani. Po predavanju bodo imeli davkoplačevalci priliko navesti zastopniku finančne uprave svoje pritožbe glede davkov.

Slovenska starokatoliška cerkev.

Našo predvčerajšjo notico popravljamo v toliko, da šteje slovenska starokatoliška cerkev v Ljubljani sedaj 122 odraslih vernikov.

Zopet 80 delavcev brez zaslužka.

Rütgersona tovarna za impregniranje brzojavnih drog in železniških pragov v Hočah, ki je doslej zaposlovala 220 delavcev, je te dni zaradi pomanjkanja naročil morala znatno skrajšati svoje obratovanje in je zato odpustila 80 delavcev. Odpoved je za prizadete tem težja, ker je docela izključeno, da bi v sedanjem času mogli drugod najti dela in zaslužka.

Drzen vlom v Gregorčičevi ulici

Vlomilec odnesel za 5500 Din blaga, zlatrine in denarja.

V torek popoldne okoli 15. ure je videla gđna Stefka Račičeva prihajati iz prvega nastopja hiše v Gregorčičevi ulici neznanega mlajšega moškega z večjim zavrtkom pod pazduho. Neznanec se ji ni zdel sumljiv in jo je še celo prijazno pozdravil ter nato izginil na ulico. Zvečer, nekliko pred šesto uro, ga je zopet videla postopati okrog hiše.

Ko pa je po šesti uri prišla v svoje stanovanje sobarica Zofka H., ki stanuje v isti hiši, se je že na pragu prestrašila, ker je opazila, da so vrata njene sobe odklenjena. Napravila je luč in takoj ji je bilo jasno, da je bil izvršen vlom. Opa-

zila je, da je omara odprta in da ji je izginil zimski plašč, vreden 1000 Din. Takoj nato je pogledala v predal, kjer je imela shranjene svoje prilhanke v znesku 1180 Din in ugotovila, da so tudi izginili. Nadalje pa ji je zmanjkala tudi vsa zlatnina, zlata zapestna ura, zlata zapestnica, zlata verižica in zlat uhan v skupni vrednosti 3500 Din. Vsa preplašena je pričela vpiti in stekla je na policijo, kjer je vlom prijavila.

Sobarica ceni škodo na več ko 5500 Din. O vladu so bile obveščene takoj vse policijske stražnice, ki pa storila doslej še niso izsledila

Še en vlom

imajo zabeležen v policijskih prijavah, ki je bil izvršen predvčerajšnjim. Ko je prišla Weltova služkinja omenjenega dne zvečer domov v Koroščevo ulico, je zapazila, da je v kuhinji vse razmetano in da je izginila razna obleka ter lesena skatija, v kateri je imela 200 Din gotovine. Vlomilec se je splazil skozi straniščno okno v vežo in od tam v nezaklenjeno kuhinjo. Služkinja je osumila nekga mladeniča, ki je nosil športno obleko in čepico, in je prej postopal okoli hiše.

Smrtna kosa.

Snoči ob 19. uri je preminul v splošni bolnišnici profesor realne gimnazije Valentin Jemec, star 36 let. Pokojnik je poučeval dolga leta na klasični gimnaziji in je bil pred letom premeščen na realno gimnazijo. Bil je zelo priljubljen med srednje šolsko mladino. Pogreb bo jutri v petek ob pol 16. uri na mestnem pokopališču. V splošni bolnišnici je preminul tudi hotelski sluga Alojz Stacherl iz Ptuja. V porodnišnici je umrla 41 letna posestnica Ivana Mlakerjeva iz Spodnjih Laž pri Poljčanah. Blag jim spomin, preostalim naše sožalje.

Osebna vest.

Pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani je napravila zemljeknjižni izpit gđ. Angela Obranova, pisarniška pripravnikinja pri tukajšnjem okrožnem sodišču. Prvi izpit pa je napravil pisarniški pripravnik g. Josip Kocijan. Čestitamo!

Iz učiteljske službe.

Iz pripravniške v deveto skupino so napredovali učiteljica Terezija Praprotnikova pri Sv. Barbari, učiteljica Marija Ažmanova v Stogovcih in učitelj Rudolf Zupančič v St. Ilju.

Sprememba posesti.

Posestnica in gostilničarka Alojzija Pristavec je prodala svojo vilo v Tomšičevi ulici št. 20 (kavarna »Promenada«) za 500.000 Din posestniku Andreju Janžekoviču.

Sprejem obrtnih vajencev.

»Hrvatski Radiša« v Zagrebu, Šenočina ul. 16., ima mnogo razpoložljivih mest za dečke, ki bi se radi izučili kakršnekoli obrti ali trgovine. Takoj se sprejmejo zdravi in sposobni dečki, ki so dovršili najmanj štiri razrede osnovne šole, so stari 14 do 16 let in imajo veselje do obrti ali trgovine. Izučijo se lahko za sodarje, mizarje, pleskarje, dimnikarje, natakarje, klobučarje, kolarje, kotlarje, kovarje, krznarje, usnarje, kleparje, lončarje, medčarje, ličarje, mesarje, mlinarje, čevljarje, krojače, pečarje, peke, slaščičarje, steklarje, tesarje, zidarje itd. Nadalje preskrbi »Hrvatski Radiša« takoj učna mesta z vso oskrbo za ključavničarje, mehanike, elektrotehniko, brivce, mizarje, krojače in železokonstrukterje. Starši, pišite na navedeni naslov po podrobnejše podatke!

Radio Ljubljana

ima za nedeljo, dne 10. t. m. ob 20. uri na sporedu komorni večer, pri katerem bo igrala violinska virtuosinja ga. Fanka Brandlova s svojo učenko gđ. Helgo Reiserjevo Bachov violinski koncert za dve violini. Razen tega bo igrala čelistka ga. Lobé-Folgerjeva Cassadovo sonato v starem španskem slogu. Zadnja točka bo Dvořakov Dumky trio (violina ga. Brandlova, čelo ga. Lobé-Folgerjeva, glasovir g. prof. Stritof).

Perutninarski sestanek.

Perutninarski sestanek bo prihodnjio nedeljo, dne 10. t. m. ob 16. uri popoldne v restavraciji g. Birtiča pri mestni klavnic. Razpravljalo se bo o standardu (opisu) štajersko-zagorske kure in o razstavi, ki jo namerava prirediti tukajšnja zadruga za rejo perutnine v pozni jeseni. — Člani in prijatelji plemenske perutnine, pridite na sestanek!

Občni zbor hotinjevaških strelcev.

Zvezna strelska družina v Hotinji vasi je imela včeraj popoldne v Primčevi gostini svoj letošnji redni občni zbor, ki je pokazal vso neumorno delavnost te agilne organizacije. Iz poročil posnemamo, da je prvo kmečko strelsko društvo v Jugoslaviji, ki ima lastno strelišče in sploh prvo, ki ima zastavo. Bilanca izkaže 6000 Din aktiv v inventariu. Za pred sednika je bil izvoljen neumorni Mirko Primec, za podpredsednika pa šolski upravitelj Mejovšek. Oblastni odbor sta zastopala delegata Reja in Lušin.

Ljudska univerza v Mariboru.

Jutri v petek, dne 8. januarja nadaljuje g. prof. Tepič svoja interesantna izvajanja o sodobni racionalizaciji dela, in sicer bo govoril o velikem vplivu in pomenu racionalizacije za človeško družbo.

»Ljudska knjižnica v letu 1931.

Izposojevalcev ima sedaj 1026. Izposojenih je bilo v lanskem letu 22.592 knjig. Vseh knjig ima »Ljudska knjižnica« 13.850. Novih knjig je bilo nabavljeno leta 1931 936.

Posebni plesni tečaj trgovskih in privatnih nameščencev v Mariboru.

Vaje so v torek in petek ob 20. uri v mali dvorani Narodnega doma, II. nadst. Podučujejo se moderni plesi, posebno »Rumba«.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Četrtek, 7. januarja ob 20. uri »Viktorija in njen huzar« ab. C.

Petek, 8. januarja. Zaprto.

Sobota, 9. januarja ob 20. uri »Viktorija in njen huzar« ab. A.

Nedelja, 10. januarja ob 15. uri »Rdeča kapica«. Znižane cene. — Ob 20. uri »Lutka«. Prvič.

Ptujsko gledališče.

Ponedeljek, 11. januarja ob 20. uri: »Zemlja smehljaja«. Gostovanje mariborskega gledališča.

Kaj bo v nedeljo v gledališču? V nedeljo, 10. t. m. bo popoldne ob 15. uri otroška predstava. Uprizorila se bo Danila Gorinška pravljica otroška spevoigra »Rdeča kapica«. To bo prva predstava tega dela po znižanih cenah. Zvečer ob 20. uri bo prva letošnja predstava Audranove klasične operete »Lutka«, izredno melodioznega in veselega dela. Letos bo pel tenorsko partijo priljubljeni tenor g. Sancin. Preskrbite si vstopnice!

Mariborske gledališke abonente

prosi gledališka uprava, da blagovolijo čimprej poravnati zaostanke na abonmanu.

Leharijeva opereta »Zemlja smehljaja« na ptujem odru.

»Zemlja smehljaja« je ena izmed redkih operet, ki so dosegle na odru mnogo večji uspeh, ko v zvočnem filmu. Za »Zemljo smehljaja« je to še prav posebej značilno, ker je pel v zvočnem filmu tenorsko partijo sloviti komorni pevec Tauber. S to opereto bo gostovalo mariborsko gledališče v Ptuj v ponedeljek, 11. tm. Tenorsko partijo bo pel novi tenor B. Sancin, ki si je v Mariboru na mah pridobil simpatije vsega občinstva. Ker je zanimanje za gostovanje zelo veliko, zasigurajte si vstopnice že vnaprej!

KATASTROFALNO NAZADOVANJE PORODOV V AVSTRIJI.

Po statističnih podatkih, ki so jih te dni objavili dunajski listi, je bilo leta 1930. v vsej republiki Avstriji rojenih 17.000 otrok, dočim jih je bilo l. 1900., torej pred 30. leti, rojenih na istem ozemlju 51.000. Število porodov v lanskem letu pa je bilo še manjše. Listi pripominjajo, da bo prebivalstvo Avstrije, če se bo nazadovanje števila porodov v tem obsegu nadaljevalo, v 100 letih popolnoma izumrlo.

ČEŠKOSLOVAŠKA UVEDE CIVILNO POROKO.

Posebna strokovnjaška uradna komisija prireja nov zakon o sklepanju porok na Češkoslovaškem. Glavna sprememba dosedanjih določil, ki so dovoljevale enakoveljavnost civilnih in cerkvenih porok, bo, da se bodo odslej uradno priznavale samo civilne. Samocerkveni zakoni bodo za češkoslovaške oblasti neveljavni.

Zares nemogoče.

»Vaš pes je ugriznil našega otroka!«
»Tega prav gotovo ni naredil.«
»Kako pa veste to tako zagotovo?«
»Prvič nima zob, drugič ni prav nič hud, tretjič pa jaz sploh nimam psa!«

Ali pridemo do izenačenja koledarja?

NEPRILIKE RAZLIČNEGA ČASOVNEGA ŠTETJA. — OJ, TI PRAZNIKI! — ZMEŠNJAVE V URADIH. — ZAVLAČEVANJE. — SVETOVNI POKRET 13 MESEČNEGA KOLEDARJA.

Neverjetno, a resnično je dejstvo, da danes, ko obhajamo Novo leto, slavi v naši državi ta praznik le manjšina državljanov. Časovno štetje je v našem državnem življenju izenačeno, ni pa izenačeno v našem zasebnem življenju. Ob tako pisani sliki, kakor jo nudi verska različnost prebivalstva naše države, je zaradi koledarja raznih veroizpovedi toliko neprilik, da že ovirajo razvoj vsega javnega, zlasti pa gospodarskega življenja. Te razmere vpijejo po nujni pomoči, kar je pri današnjem težavnem gospodarskem položaju samoumevno.

Seveda tam, kjer prevladuje ena veroizpoved, vsega tega ne čutijo, toda tam, kakor prav v naši državi, kjer so veroizpovedi močno pomešane, je pač pravi križ in praznovanja ni ne konca ne kraja.

Pravoslavna cerkev se v svojem cerkvenem življenju drži julijanskega koledarja, ki za 13 dni zaostaja za gregorijanskim, uvedenim v državnem življenju ter pri katolikih in protestantih. Muslimani imajo svoj posebni koledar in prav tako tudi židje. Najhuje je v tem oziru v Bosni, kjer so vere približno enako močno zastopane. Prebivalstvo, ki spoštuje praznike drugoverskih svojih sorodnikov, znancev in prijateljev, po celih 14 dni in še več ne pride iz praznovanja. Zato trpi in troši in ves čas samo izgublja denar in čas.

Tudi v državnih uradih dela različno časovno štetje razne neprilike, ki jih čutijo posebno prečani, ki n. pr. pridejo po opravkih v Beograd. Mislijo, da bodo opravili svoje zadeve v enem do dveh dneh, pa ne pogledajo pred odhodom pravoslavnega koledarja. Sledi bridko razočaranje, ker je verski praznik, ki se v uradih praznuje. Isto se zgodi pravoslavnemu državljanu, ki pride v katoliške kraje. V uradih z versko mešanim uradništvom bi nastale velike zmešnjave, da niso državni zakoni praznike znatno skržili. Toda cerkve vendarle praznujejo tudi praznike, ki za državne

urade niso prazniki. Tako n. pr. neki zakon o praznovanju praznikov ne priznava za praznik male Gospojnice (8. septembra), toda pri nas je to velik cerkven praznik, in komu bi prišlo na misel, da bi ta dan iskal česa pri državnem uradu. Take dni uradi sicer »delajo«, ljudstvo pa praznuje, kar pomeni toliko, da nihče ne dela, dasiravno ni praznik. Posebno neprilichi so prazniki tamkaj, kjer je uradništvo dveh veroizpovedi, pravoslavne in katoliške, približno enako po številu. Tam velja zakon, da se o praznikih ene veroizpovedi opravi redno delo z uradniki, ki tisti dan nimajo praznika. Ker pa je uradništvo samo toliko, da se lahko opravi služba samo tedaj, če je vse uradništvo prisotno, zaradi praznikov delo zastaja.

Da je izenačenje časovnega štetja nujno potrebno, pač ni dvoma. Gre pač predvsem za izenačenje pravoslavnega cerkvenega časovnega štetja z državnim časovnim štetjem.

Kakšno stališče zavzema v tem vprašanju pravoslavna veroizpoved?

V zadnjih letih se je opetovano že javno razpravljalo o tem problemu, ki pa je očitno postal trd oreh pravoslavnih cerkvenih zborov. Zasedajo razne komisije in patrijarh Varnava še ni mogel dati nikakega odgovora na številna vprašanja od raznih strani. Splošno mnenje je, da se stvar zavlačuje, ker morajo izraziti svoje tozadevno mnenje vse pravoslavne cerkve, na čelu vesoljni patrijarhat v Carigradu.

Sicer zaznamujemo v zadnjem času nek svetovni pokret za poenostavljenje koledarja, a pereča gospodarska vprašanja so načrt Lige narodov v Ženevi potisnili v ozadje. Novi trinajstmesečni koledar bi naj ustalil praznike po vsem svetu, vsi meseci so popolnoma enaki, poenostavijo se gospodarski računi in civilizaciji se obeta lepa bodočnost...

Najbrž bo pa še mnogo vode steklo po Savei, po Dravci, po beli Donavi... preden pridemo do enotnega koledarja!

Čarovnica s Monte Somma

Italijanski listi poročajo, da je te dni umrla neka Gina Sillano, znana v Neaplju in v vsej okolici Vezuva kot »čarovnica z Monte Somma«. Starka, ki je doživela po splošni sodbi najmanj sto let, je bila nenavadna čudakinja. Odkod je prišla in kaj je bila v mladosti, ni vedel nihče in tudi še danes, po njeni smrti, ne ve. Najstarejši, danes živeči ljudje pa pravijo, da je za časa njihove mladosti živila v neki naravni votlini pod robom Vezuva, imenovanim Monte Somma, visokim 1132 m.

Starka ni nikoli zapustila svoje votline, v kateri je prebivala menda vse svoje življenje, le zelo poredkoma je prišla na plano, kjer se je grela na toplem južnoitalijanskem solncu. Celotno v mestecu Santa Anastasia, ki leži ob vznožju gore Monte Somma, ni prišla nikoli. Kljub temu je bila vedno dobro založena z vsemi živili in drugimi dobrotami, celo denarja ji ni manjkalo. V njeni votlini so po smrti našli 42.000 lir.

Gina Sillano, »čarovnica z Monte Somma«, je bila daleč na okoli znana vedeževalka in varilecica čudežnih »ljubezenskih kapljic«. K njej so romala posebno mlada, nesrečno zaljubljena dekleta. Zнала jih je vselej sijajno potolažiti. Dala jim je neke kapljice, ki so baje vedno pomagale proti nesrečni ljubezni. Kdor jih je zavžil, ni bil več zaljubljen. V zalogi pa je imela tudi kapljice, ki so povzročale zaljubljenje pri tistem, ki jih je vede ali nevede zavžil.

Po vsem tem je naravno, da je »čarovnica z Monte Somma« imela vedno dovolj pacientov in zaslužka. Njeno veljavo in tajinstvenost pa je povečevalo še dejstvo, da ji vsi izbruhi Vezuva v skoraj osemdesetih letih niso nič škodovali. Gina Sillano je ostala živa in zdrava tudi tedaj, ko je vso okolico njene votline uničila žareča lava. Pobrala pa jo je naposled smrt in Vezuv je izgubil svojo zadnjo »čarovnico«.

Boji z orjaškimi ribami

Mitchell Hedges, bogat angleški sportnik, popisuje v svoji znameniti knjigi »Boji z ribami velikankami« svoje doživljaje z velikanskimi ribami različnih vrst, ki jih je ujel ob obalah centralne Amerike v Karaibskem morju, med otokom Jamajko in zemeljsko celino in onkraj centralno-ameriške celine — v Tihem oceanu. Čeljusti in hrbtnice teh orjakov je daroval raznim angleškim muzejem, kjer vzbujajo strmenje vsakogar; nič manj občudovanja vredni niso fotografski posnetki teh vodnih gigantov.

S posebno vnujo je lovil in pokončeval Hedges morske some, kladivarje in pilarje precej ogromnih dimenzij v raznih morjih, kjer je bila voda največ 200 metrov globoka. Razni somi so tehtali od 500 do 3000 kilogramov. Človek bi

mislil, da bi bilo treba iti nad take zverine, brezdomno potomce hajeslovnih velikanih iz mezozojske dobe, kar s topovi ali železnimi mrežami. Gosp. Hedges je ravnal bolj enostavno in je lovil te orjake s — trnkom. Seveda so bili ti trniki precej veliki, tehtali so brez verige okoli 8 kg in so bili napravljeni iz najboljšega litega jekla. Jeklena je bila tudi do 4 metre dolga veriga, ki je vezala vrv s trnkom. Na tulcu navite vrvi iz najboljših manilskih konoplje do 2 palca debele je imel kar 200 metrov dolge. Za some, pilarje in kladivarje je tehtala vada do 60 kg in je obstajala bodisi iz celih velikih rib ali pa iz kosov njetih orjakov. Trnek je bil pritrdjen, kakor rečeno, na 4 metre dolgo jekleno verigo, ker so mu bile pošasti poprej debelo vrv

Nenaravne meje mariborske mestne občine

MARIBOR JE POVRŠINSKO NAJMANJŠE MESTO V JUGOSLAVIJI.

Ljubljanski »Geografski vestnik« je v svoji zadnji številki objavil statistične podatke o 16. jugoslovanskih mestih, ki imajo preko 30.000 prebivalcev. Po teh podatkih je Maribor po številu prebivalstva na dvanajstem mestu, po površini mestnega ozemlja pa na zadnjem. Pri številu prebivalstva je uporabljen prvi rezultat, 33.149 prebivalcev, ki je sicer netočen, a vrstnega reda kljub temu ne spreminja, ker šteje 11. mesto, Niš, že preko 35.000 duš.

Po površini mestnega ozemlja je na prvem mestu Subotica, ki meri 809,2 km², torej približno toliko kolikor celo naše Prekmurje. Za njo se vrste Šibenik s 459 km², Senta s 372,9 km², Sombor s 308,3 km², Novi Sad 203,7 km², Veliki Bečkerek s 119,1 km², Split z 82,3 km², Beograd s 74,8 km², Zagreb s 64,4 km², Osijek s 56,6 km², Ljubljana z 38,3 km², Skopje z 38,1 km², Niš z 29,2 km², Bitolj z 28,6 km², Sarajevo s 13 km² ter na Maribor s samo 7,1 km². Površina Maribora je tedaj stokrat manjša

kakor površina Subotice ter desetkrat manjša kakor Beograda.

Ze to nesorazmerje med številom prebivalstva in površino mestnega ozemlja dokazuje, da so mestne meje Maribora nenaravne in ga od vseh strani oklepajo kakor železen obroč, braneč mu vsak svoboden razvoj. Komaj tedaj, če bi se vsi predmestni kraji pridružili mestu, bi Maribor površinsko dosegel Ljubljano, a številu njegovega prebivalstva bi se dvignilo na preko 50.000 duš. Po prebivalstvu bi tedaj bil na osmem mestu, tik za sedanjo Ljubljano, ki šteje okroglo 60.000 ljudi.

Treba bo torej začeti resno akcijo za priključitev okolice in jo čimprej tudi izvesti. Veliki porast nekaterih mest v naši državi namreč ni povzročil toliko naravnih prirastek in pritok prebivalstva z dežele, ampak je bil vse bolj posledica razširjenja mestnega teritorija. Največji dobiček od tega so imela mesta Beograd, Novi Sad, Šibenik, Split in Osijek. Če je bila tam možna priključitev okolice brez vseh težkoč, potem mora biti tudi pri nas.

Sokolstvo

Sokol matica

ima danes ob 20. uri svojo redno sejo v društveni sobi v Narodnem domu. — Starosta.

Sokolsko društvo Hoče.

Ker se je beli sport v zadnjih letih v Hočah zelo razmahnil, je ustanovilo naše društvo smučski odsek, ki ima redne tedenske vaje in je priredil v sredo, 6. januarja, ob 14. uri tudi že prvo tekmo. Prijavilo se je 12 tekmovalcev. Uspela je zelo dobro in bomo o njej še poročali.

Sokol Radvanje.

Sokolska četa v Radvanju pri Mariboru ima svojo redno sejo v soboto ob 16. uri. Udeležba za člane obvezna! Zdravo!

Filmsko čuda »Trader Horn«

Življenje pragozda je bilo že ponovno predmet filmskih posnetkov in filmska reklama nam je vsak tak film slikala kot višek vsega, kar je sploh mogoče spraviti na platno veličastnega in grozovitega in krajev, kjer po večnih zakonih narave še vedno pada vse, kar je slabotno in neokretno, kot žrtev močnejšega. Film o trgovcu (traderju) Hornu je pa brez dvoma prekosil vse dosežanje filma o ekspedicijah v afriške in južnoameriške džungle in učinkuje s svojo naravnostjo in prepričevalno silo pretresujoče. Gladko in mirno pripoveduje film o levjem roparskem pohodu, in vendar čuješ v tem prizoru, kako buči ves pragozd Afrike. Pred tvojimi očmi se vrsti vse živalstvo Afrike, vodni konji napadajo čolne ekspedicije, nosorogi moža s filmskim aparatom, v močvirjih mrgole milijoni čudovitih prikazni, vidiš borbo zamorca, oboroženega samo z lesenim kolom, z levom itd. Fantastično lepe so slike pragozda in priča o mojstru fotografije. Dejanje slika potovanje trgovca Horna skozi divjo Afriko, kjer išče pogrešano belo deklico. Dejanje ima povsem ameriški tempo in te ves čas, ko se odvije nad 3000 metrov dolgi film, priklepa nase. Film bodo predvajali od sobote 9. t. m. naprej v Grajskem kinu.

Koledarček »Jadranske straže«.

»Jadranska straža« priporoča svojim članom koledarčke za leto 1932. Dobe se po Din 10. — v društveni pisarni in trgovini g. H. Sax, Grajski trg.

Sport

Mariborski smučarski klub.

Prihodnja odborova seja bo v petek, 8. t. m. ob 20 uri v Aljaževi sobi hotela »Orel«. — Tajnik.

Sankaška tekma za prvenstvo mariborskega ZSP.

Sportni klub »Maribor« priredi v nedeljo, dne 10. januarja sankaško tekmo za prvenstvo mariborske zimskosportne podzveze. Tekmovalo se bo v štirih kategorijah: I. gospodje posamezno, II. dame posamezno, III. mešani pari, IV. gospodje.

Pravico do tekmovalca imajo vsi sportniki, če so verificirani ali ne.

Dolžina proge je 2600 m. Start bo ob 13. uri pri Ruški koči — cilj Ruše.

Prijavnina znaša za osebo 10 Din, naknadna prijavnina pri startu Din 20.—. Prijavnine sprejema do 9. januarja ob 18. uri trgovina »Sport Roglič« na Grajskem trgu.

Vsak tekmovalec tekmuje na lastno odgovornost.

Prvo plasirani tekmovalci vsake kategorije dobijo častno darilo.

Objava doseženih rezultatov in razdelitev nagrad bo v Rušah.

Vodstvo tekme: predsednik g. Golubovič, podpredsednika: gg. Lesjak in Gajšek, tehnični vodja: g. Voglar, starter: g. Bergant, časomerilci: gg. Šepec, Roglič, Bureš, Vetrin in Vesnaver, kontrola proge gg. Golubovič, Majer in Parma, Sanitetno službo: gg. dr. Sekula, dr. Stamoč, dr. Žgur.

Sigurno sredstvo.

Lekarnar: »Če porabite to steklenico, se znebite revmatizma.«

»Odkod pa to veste?«

»Ker sem jih že veliko prodal, pa še noben ni prišel po drugo steklenico.«

Grozno.

Ona: Ali si bral o možu, ki je imel devetnajst žen?

On: Grozno... devetnajst tašč!

kratkotomalo pregrizle in šle s trnkom in vado vred.

Hedges je imel lastno motorno jahto, s katero je križaril po oceanih in se zabaval v bojih s temi morskimi velikani. Čim je pošast zagrabila za vado in se ji je trnek zapil v žrelo, je pričela bežati, vrv se je na tulcu odvijala, a ribič je konec vrvi pritrdil na ladijn nos, narkar se je pričel najprej silovit boj. Žival, videvši, da se ne more odtrgati, je pričela vleči za seboj jahto in jo vlekla ure in ure križem krašem, dokler se ni popolnoma utrudila. Nato je ribič vrv polagoma navijal in je s tem zmanjševal razdaljo med ladjo in ribo, ki je slednjič popolnoma onemogla obležala v bližini ladje. Tedaj je ubilo nekaj eksplozivnih krogel iz karabinke morskega velikana, ki se je vsak srdito branil in se vdal le po hudem, celo za ladjo nevarnem boju.

Hedges sklepa v svoji knjigi na podlagi pridobljenih izkušenj, da morajo živet v neizmernih globinah oceanov še čisto drugačni nestvori, pravilčno veliki in neznanih oblik, ter je mnenja, da najbrže bajka o »morski kači« ni samo bajka, pač pa da ima trdno realno podlago. Dokaz vsemu temu je dejstvo, da je novembra meseca 1921. naplaval morje pri rtiču May v Delawarskem zalivu velikanskega morskega sesalca, ki je tehtal približno 15.000 kg in je bil podoben neprimerno velikemu slonu. Znanstveniki so prihiteli, si ogledali ogromno bitje, ga zmerili, opisali, fotografirali ter izjavili, da je to žival, ki ga prirodoopisna veda doslej še ni poznala...

Moderna tehnika danes pa še ne razpolaga s sredstvi, s katerimi bi bil mogoč lov na zveri, ki žive na dnu do 9000 metrov globokih oceanov.

Curren Bell:

17

Lowoodska sirota

»Res, gospodična Temple?»

»Prav zares,« je potrdila in me objela. »In sedaj mi povejte, kdo je dama, ki jo je imenoval Mr. Brocklehurst Vaše dobrotnico!»

»Mrs. Reed, mojega uca žena. Ujec mi je umrl in me je prepustil njeni skrbi.«

»Ali Vas torej ni vzela k sebi po lastni volji?»

»Ne, Miss; bilo ji je žal, da je to morala storiti. Toda večkrat sem slišala, kako so služabnice govorile, da je morala ucu na smrtni postelji obljubiti, da me bo večno obdržala pri sebi.«

»No, Jana, saj veste, ali pa Vam vsaj jaz povem, da se sme zločinec vselej braniti, če ga česar dolže. Vas so obdolžili, da ste hinavka, branite se pred menoj tako, kakor najbolje veste in znate. Povejte mi vse, česar se še spominjate; toda ničesar ne dostavljajte in ne pretiravajte!«

Odišla sem bila v globini svojega srca, da bom tako zmerna, kar se bo dalo. Pravična bom. Nekaj minut sem razmišljala in v duši urejevala, kar bi naj povedala, potem pa sem ji izpričala vso povest svoje tožne mladosti. Prevzeta od čustev, sem govorila bolj umerjeno kot po navadi, kadar sem opisovala to žalostno zgodbo; in spominjajoč se Jelkinega svarila, naj se ne vdajam preveč maščevanosti, sem svojo pripoved manj zagrenila z žolčem in pelinom kakor kdaj prej. Tako se je zdela povest preprostejša in krajša, toda tudi verjetnejša. Tekom pripovedovanja sem čutila, da je Miss Temple smatrala sleherno mojo besedo za goło resnico.

V svoji povesti sem tudi omenila Mr. Lloyda, ki me je bil po tistem napadu posetil, ker mi ni bilo moči pozabiti zame tako groznega dogodilja v rdeči sobi. Kadar sem pripovedovala podrobnosti o tem, sem bila vselej tako razvnetá, da se nisem mogla prav držati meji; ker je ni bilo na svetu stvari, ki bi mi bila mogla umiriti v spominu tisti smrtni strah, ki mi je stiskal srce, ko se je uina regala mojemu divjemu moledovanju za odpuščanje in me je ponovno zaprla v mračno, pošastno sobo.

Končala sem. Gospodična Temple me je nekaj minut molče motrila; nato pa rekla:

»Poznam nekoliko Mr. Lloyda. Pisala mu bom, in ako se mu bo odgovor ujemal z Vašimi besedami, Vas bom javno rešila vsake obdolžitve. Meni, Jana, se zdiš nedolžna.«

Poljubila me je in pridržala pri sebi, kar mi je silno godilo, ker sem bila otroško vesela, da sem si mogla ogledovati lice, obleko, nakit, belo čelo, lepe sijajne kodre in blesteče črne oči. Govorila je zdaj z Jelka Burns.

»Kako se kaj počutiš drevi, Jelka? Ali si danes mnogo kašljala?»

»Mislim, da ne preveč, gospodična!«

»In bol v prsih?»

»Nekoliko je popustila.«

Miss Temple je vstala, je prišla za roke in ji preizkušala bilo, nato je spet sela. Slišala sem, kako je rahlo vzdihnila. Nekaj minut se je zatopila v misli, potem pa se ji je otesla in rekla prijazno:

»Drevi ste pri meni v gosteh, zato Vama moram postreči.«

Pozvonila je.

»Barbara,« je velela služabnici, ki je prihitela. »Nisem še dobila čaja; prinesite podnos in postavite nanj še čaši za mladi dami.«

In kmalu se je vrnila s podnosom. Kako so mi ugajale kitajske skodelice in svetli lonček za čaj na okrogli mizici pri ognju! Kako je dišal sopuh pijače in kako vonjave so bile pražene rezine belega kruha, ki sem jih videla na svojo žalost — ker sem čutila, da sem lačna — le prav malo. Miss Temple je to tudi opazila.

»Barbara,« je velela, »ali morete prinesiti malo več kruha in masla? Trem to ne zadostuje.«

Barbara je odhitela in se takoj vrnila:

»Gospodična, gospa Harden je dejala, da Vam je bila poslala navadno količino.«

Moram omeniti, da je gospa Harden gospodinjala v zavodu: žena po srcu Mr. Brocklehursta, sestavljena iz enakih delov ribje kosti in železa.

»Oh, je že dobro!« je odvrnila Miss Temple; »bomo morale pač s tem zdelovati, kajne, Barbara?« In ko je bilo dekle odšlo, je pristavila s smehljajem: »Na srečo si lahko sama pomorem!«

Povabivši naju z Jelko k mizi in postavivši pred vsako skodelico čaja s slastnim, a tankim kosom praženega kruha, je vstala, odklenila predal in izvlekla iz njega papirnat zavoj, potem pa je razvila pred našimi očmi precej velik šartelj.

»Nameravala sem dati vsaki košček tega kolača s seboj,« je rekla, »a tako malo je rezin, da Vama moram postreči z njim že sedaj,« in je začela rezati koščke z radodarno roko.

Gostile smo se ta večer z nektarjem in ambrozijo; ni bilo baš najmanjše razkošje tega slavja zadovoljni smehljaji, s katerim naju je gledala najina gostiteljica, ko sva stregli svojemu več kot zdravemu teku s slastnim kolačem, ki nama ga je nudila. Po čaju je odložila podnos in naju spet poklicala k ognju. Sedeli sva ob njenih straneh in sledili je pomenek med njo in Jelko, ki ga je bilo res ugodno slišati.

Z lica gospodične Temple je seval ves čas nekaj duševni mir; nekaj vzvišenega je bilo v njenem licu. Govorila je izbrano in nikoli ognjevitno ali razčuljeno, nikoli se ni prenagljala ali popravljala. Oh njenem pomenu je čutil človek nekako sveto ugodje in spoštljivost. Vse to sem sedaj čutila tudi jaz. Jelki sem se pa kar šušila.

Plapolajoči ogenj, oživljajoča večerja, bližina in prijaznost ljubljene vzgojiteljice in nemara več kot vse to: neka skrita, moč duše, ki ji menda ni bilo para na vsem svetu, je bila tedaj vzpirla in vzgibala vse njene duševne darove; dramili so se in užigali; najprej so zažareli v živi barvi njenega lica, ki ga doslej še nisem bila videla kot blede in brez krvi; nato so se zasvetili v vlažnem blešku njenih oči, ki so postale nenadno lepše kot oči gospodične Temple. Ta ni bila lepota zenice ali pa dolgih trepalnic ali lepo vzbočenih obrvi, marveč izraza, kretenji, sijaja. Tedaj ji je bilo stopilo srce na usta in govorila je, da nisem vedela, odkod je vse to jemala. Ali ima štirinajstletno dekle dovolj veliko srce, dovolj krepko, da more iz njega vrzeti taka čista, polna, ognjevitá govorica? Tak je bil razgovor Jelkin tistega zame nepozabnega večera: kakor bi se bilo njenemu duhu mudilo in bi hotel v kratki dahi doživeti toliko, kolikor drugi doživijo v teku dolgega življenja.

Menili sta se o stvareh, ki jih nisem bila nikdar čula: o daljnih krajih, o odkritih ali domnevanih tajnah narode. Govorili sta o knjigah; oh, koliko sta jih prečitali! Kakšne zaklade znanja sta imeli! In kako znana so jima bila francoska imena, kako znani francoski pisci! A začudenje mi je do vrha priklopelo, ko je vprašala gospodična Temple Jelko, če se utegne včasih ponavljati latinščino, ki jo je njen oče učil, ko je vzela s police knjigo in ji velela, naj čita in prevede stran iz Virgiba. In Jelka je slušala in srce se mi je širilo od obžudovanja in obžalovanja pri vsaki vrstici. Še ni prav končala, ko je zapel zvonček; morale sva se odpraviti spat brez vsakega oklevanja. Miss Temple naju je objela; ko naju je privijala na srce, je rekla: »Bog vaju blagoslovi, moja otroka!«

Jelko je zadržala malo dlje, težje jo je pustila od sebe in Jelka je bila tista, ki jo je spremljalo njeno oko; radi nje je še enkrat žalostno vzdihnila; radi nje si je otrla solzo z lica.

Prišedši v spalnico, sva začuli glas gospodične Scatcherd. Pregledovala je predale. Baš je bila izvlekla Jelkin predal in ko sva vstopili, je pozdravila mojo prijateljico z ostro grajo in ji zapretila, da ji bo jutri pol ducata nepravilno zgajenih predmetov pripela na pleča.

»Moje stvari so res v sramotnem neredu,« je šepnila Jelka. »Nameravala sem jih že davno urediti, pa vselej pozabim na to.«

Drugo jutro je napisala Miss Scatcherd z velikimi črkami na kos lepenke besedo »nemarnica«; ta napis je privezala kakor kako tajno sredstvo proti uroku. Jelki okoli visokega, milega, duhovitega in dobrega čela. Do večera ga je nosila vdano in strpljivo kot zaslužen kaznen. V tistem hipu, ko je Miss Scatcherd zapustila popoldne šolo, sem skočila k Jelki, ji odtrgala napis in ga vrgla v ogenj. Bes, ki ga prijateljica ni zmogla, mi je ves dan gorel v duši in debele vroče solze so mi venomer lezele po licu, ker je pogled na njeno tožno vdanost povzročal mojemu srcu neodoljivo in neizrekljivo bol.

Nekako teden dni po teh dohodkih je prejela Miss Temple, ki je bila pisala gospodu Lloydu, odgovor. Bržkone je njegova izpoved potrdila mojo povest, ker kmalu nato je Miss Temple sklicala ves zavod in izjavila, da je poizvedovala, ali so utemeljeni očitki, naperjeni proti Jani Eyre, in da se čuti na moč srečno, ker jo more rešiti vsake obdolžitve. Učiteljice so mi stiskale roko in me poljubljale, iz vrst družic pa je prišel zadovoljen šepet.

Ko sem se bila na tako časten način rešila težkega bremena, sem se lotila dela z novimi močmi, odločena, da si bom utrla pot preko vseh ovir. Močno sem se trudila in moji uspehi so bili sorazmerni mojim naporom. Spomin, od narave ne prezvest, se mi je ob učenju krepil, vaja mi je bistrila razum. V nekaj tednih so me pomaknili v višji razred. Nista še bila minila dva meseca, že sem se smela lotiti francosčine in risanja; še istega dne, ko mi je prednica to sporočila, sem se naučila prva dva časa glagola être in narisala prvo kečo, ki je prekašala po svojih vegastih stenah poševni stolp v Pizi. Ko sem se odpravljala tistega dne spat, sem pozabila si v mislih pripraviti tečno večerjo: vroč pečen krompir ali pa bel kruh z mlekom izpod krave, s katerim sem si po navadi tolažila hrepenenje lačnega želodčka. Tisti večer sem se zahajala tako, da sem zrla idealne risbe, ki sem jih videla v temi, in ki so bile izključno le delo mojih rok: lepe risane hiše in drevesa, slikovite pečine in razvaline, lepe črede blaga, lične silnice metuljev, ki so frfotali nad rožami, še ne popolnoma razcvetelimi, ptičke, kljuvajoče zrela črešnje, z mladikami bršljana ovita kraljičkova gnezdeca z jajčki, malimi kot biseri. Ugibala sem tudi, ali mi bo kdaj moči brez truda prevajati francosko povestico, ki mi jo je bila madama Pierrot ta dan pokazala. In ta zastavek tudi še ni bil povolno rešen, ko sem sladko zasajala.

Dobro je rekel Salomon: »Boljši je obed iz bilja, kjer je lubezen, kot pitan vol, kjer je sovraštvo.«

Sedaj bi ne bila hotela zamenjati Lowooda z vsemi utrkpi za Gateshead in njega vsakdanjim razkošjem.

IX. POGLAVJE.

Toda utrkpi ali pravzaprav nedostatki in težave v Lowoodu so pojemale. Pomlad je prihajala. V resnici je že bila tu. Zimski mraz je nehal, sneg je skopnel, ledeni vetrovi so prestali. Moje uboge noge, ki jih je bila ostrá januarska sapa ogutila in našutila do hromosti, so se začele celiti in njih otekline in nabrekli so splahnile v milejših aprilskih sapicah. Noči in zore nam niso več s kanadskim mrazom striale krvi v žilah. Zdaj smo zopet utegnile med odmorom na vrt, ker je bilo ob solnčnih dneh zunaj že ugodno in prijetno. Rjave grede so dan za dnem lepše zelenele; bile je, kakor bi nado ponoči stopala preko njih in zapuščala vsak dan lepše sledove svojih nožic. Izpod listja je pokukalo cvetje: snegulčice, žafran, rdeče orlice in zlate mačehice. Ob prostih četrtkih smo hodile popoldne na šetnjo in smo nahajale v mejah ob potih še lepših cvetlic.

Tudi sem odkrila, da je zunaj naših visokih in z železnimi ostmi zavarovanih vrtnih zidov bilo moči najti veliko ugodje, užitek, ki mu je meja bilo šele obzorje. Ta užitek je bil krasen razgled po daljnih vrhuncih, ki so obdajali prostrano dolino, bogato z zelenjem in senčjo; to ugodje je bil bister potok, poln temnobarvnih kamnov in sijajnih vrtulj. Kako ves drugačen je bil ta prizor, ko sem ga gledala pod svinčenim zimskim nebom, zakovanega v led, pokritega z belim mrtvaškim prtom! Ko so bledili vzdolž tistih višoličastih vrhov kot smrt hladni oblaki, gnaní od vzhodnega vetra, in se valili po strminah in rebrih nizdol, dokler se niso spojili v zmizlo meglo potoka! Ali ni bil še ta potok tedaj mrtva in razbrzdana reka? Trgala je obrežje in z naglušnim šumenjem polnila zrak, ki je bil češče neprežeren radi hudega naliva ali divje slote. In obrežno drevje je bila le dolga vrsta golih okostnjakov.

April je bil prešel v maj. Lep, veder maj je bil; trajno vedro nebo, dobrodejno solnce in rahle zapadne ali južne sapice so mu bili stalni znaki. In zdaj se je rast bahinjo razvijala. Lowood je bil ves v zelenju, ves v cvetju. Košati bresti, ogromni leseni in grčavi bresti, včeraj še okostnjaki, so iznova oživeli, gozdno bilje je raziskno poganjalo v njih okrilju. Neštete vrste mahovja so pregrnile globoi v dobravi in jeglji so zlatili zeleno propano. Večkrat sem gledala, kako se blesti njih blede zlato na senčnih krajih; kot bi bil razpršil po trati solnčne pramene. — Vso to lepoto sem bila čisto in v polnih požirkih, prosta, nezastražena, skoro sama. (Nadaljevanje sledi.)

Potiti nelzmerne talenti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš iskrenoljubljen nepozabni soprog, ozi. oče, gospod

JEMEC VALENTIN
profesor real. gim.

v sredo, dne 6. jan. 1932, ob 19-15. uri po dolgem bolehanju, spreviden v tolažili sv. v. v. v 36 letu svoje dobe bogudane preminul.

Pogreb blagopokojnega ne bo vrtil v potek, dne 8. januarja 1932, ob 15-30. uri iz mrtvašnice na mestno pokopališče v Pobrežju.

Sv. maša zadušna za so bo darovala dne 9. januarja ob 7. uri v župni cerkvi pri sv. Magdaleni.

Maribor, dne 7. januarja 1932.

Marija Jemec, soproga
Janežek, Marjana, Mariča, otroci
Vsi ostali sorodniki

66

V soboto

se bo prodajalo dobro

goveje meso

pri 55

Nasko - Košaki

Kupim enodružinsko hišo

z vrtom in drugimi pritliklinami. Prosim za obširne ponudbe in navedbo cene. Naslov v upravi »Večernika«.

22

Iščem eno ali dvosobno stanovanje.

Naslov v upravi.

56

Prazno sobo

oddam. Pobrežje, Gozdna ul. 48.

54

zastopniki se sprejmejo

Zahtevajte povsod »Večernik«

Izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani; predstavniki izdajatelja in urednik: JOSIP FR. KNAFLIČ v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru.